

Leif Häggström

Efterundersökning av vikingatida ryttagrav

Halland, Varbergs kommun, Lindbergs socken, Kristineberg 1:1
Efterundersökningen utförd 2014

KULTURMILJÖ
HALLAND

Uppdragsverksamheten, Halmstad 2014.

Bild framsida: Arkeolog Anna Aulin inspekterar den ungefärliga platsangivelsen för ryttargraven. Hästarna invid är lyckligt ovetande om att en häst begravdes på platsen för 1200 år sedan. Foto: Leif Häggström.

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet.

Ärende nr ms2006/02316.

Redovisning av utförd arkeologisk undersökning

Fält med grå bakgrund och fet ram är obligatoriska för redovisning till FMIS.
För anvisningar, klicka på rubrikerna och länkar på sidan 2.

Geografiska och administrativa uppgifter

Län	Kommun	Landskap
Halland	Varberg	Halland
Socken/Stad	Kartblad	Fastighet/kvarter
Lindberg		Kristineberg 1:1

Beslutande länsstyrelse	Länsstyrelsens dnr	Beslut enligt KML	Datum för beslut
Länsstyrelsen, Halland	432-5066-14		

Undersökningens art och omfattning

Undersökarens dnr/projekt nr	Typ av undersökning/åtgärd	Fältningsstart	Fältningsslut
2015-56	Annan åtgärd	2014-06-24	2014-06-24
Undersökande/ansvarig organisation	Ansvarig person	Typ av exploatering	
Kulturmiljö Halland	Leif Häggström	efterundersökning (GCvåg)	
Uppdragsgivare/exploatör	Antal arbetsdagar	Beräknad rapporttid	Total faktisk kostnad
Länsstyrelsen Hallands län	1	1	

Beräknat	Yta, ext (m ²)	Yta (m ²)	Volym (m ³)	Schakt (m)	Timmar, grov	Timmar, arkeolog	Timmar, maskin
	Yta, ext (m ²)	Yta (m ²)	Volym (m ³)	Schakt (m)	Timmar, grov	Timmar, arkeolog	Timmar, maskin
Undersökt	400						

Berörda RAÄ-nr/tillfällig arbetsidentitet (objektnr)

Datering

vikingatid

Rapport inkommer senare ☐ Ja ☒ Nej

Sammanfattning av undersökningsresultaten och förslag till fortsatta åtgärder

Sammanfattning av undersökningsresultaten

En efterundersökning har genomförts efter att en privatperson funnit en vikingatida rytargrav i samband med schaktningsarbete inför anläggandet av en GC-väg. Vid efterundersökningen kunde graven inte lokaliseras, troligen har ytterligare schaktning ägt rum varvid graven försvunnit men såväl härda som stolphål hittades och dokumenterades. Det som tillvaratagits från graven är hästutrustning och lite brända ben. C14 datering av brända ben visar att graven är från yngre järnålder.

Förslag till fortsatta åtgärder

inga

(Underskrift)

(Datum)

Uppgifter om lägesbestämning

Mätmetod	Kommentar kring inmätning En handburen GPS användes vid efterundersökningen. Den ursprungliga uppgiften prickades in på karta tillsammans med Anders Nylen som gjorde fyndet.
GPS	
Skala	
Medelfel vid inmätning	

[Anvisning för leverans av lägesuppgifter till RAÄ](#)

[Anvisning för leverans av lägesuppgifter till länsstyrelse](#)

[Anvisning för objekttabell för enkel lämningstyp](#)

[Anvisning för objekttabell för sammansatt lämningstyp](#)

[Anvisning för antikvarisk bedömning, skadestatus och undersökningsstatus](#)

[Anvisning för beskrivning](#)

[Anvisningar för bilaga Objekttabell för särskild utredning](#)

Ifylld blankett skickas till: fmisreg@raa.se

Kontaktuppgifter: e-post: fornsok@raa.se, tel: 08 - 5191 8571 må - fre 9.00 - 11.30

Objekttabell för enkel lämningstyp

Vid särskild utredning och vid undersökning som omfattar många olika objekt kan istället bilagan **Objekttabell för särskild utredning** användas, där samtliga objekt redovisas i samma tabell.

RAÄ-nr		Tillfällig arbetsid. (obj.nr)		Osäker position		Osäker utbredning		Lägsta nivå (möh)		Högsta nivå (möh)	
				☒ Ja ☐ Nej		☒ Ja ☐ Nej					
Antikvarisk bedömning			Skadestatus			Undersökningsstatus					
Förstörd			Förstörd			Undersökt och borttagen					
Antal		Lämningstyp		Egenskapsvärde		Egenskapsvärde		Egenskapsvärde			
1		Grav övrig									
Beskrivning Någon vecka före midsommar ringde en amatörarkeolog, Anders Nylen boende i Lindberg, och rapporterade att han gjort ett fynd. Den 19/6 kontrollerades fyndet som visade sig vara delar av en förhistorisk hästutrustning i järn samt brända ben (härefter benämnd brandgrav). Sagesmannen visade platsen för fyndet. Det var gjort efter att matjorden avbanats för en ny gång/cykelväg till Lindbergs samhälle. Länsstyrelsen kontaktades. Den 23 juni kontrollerades platsen tillsammans med länsstyrelse, representant för kommun och trafikverket. Det bestämdes att en efterundersökning skulle utföras. Den 24 juni genomfördes efterundersökningen på den plats sagesmannen pekade ut. I det läget hade ungefär 0,5 m av matjord och underliggande lager banats av. Ett bärlager hade tillförts. En hjulburen grävmaskin i 12 tonsklassen utrustad med släntskopa användes för att avlägsna bärlagret på en sträcka av ca 50 m med en bredd på ca 8 m i syfte att hitta spår av brandgraven. 20 stolphål och 2 härdar påträffades. De båda härdarna undersöktes och dokumenterades då de eventuellt kunde vara rester av sagda brandgrav. Samtliga anläggningar var mycket skadade, härdarna var tex 0,1 respektive 0,03 m djupa. Spår av ytterligare tre härdar observerades och försvann när bärlagret avlägsnades. Härdarna undersöktes men brandgraven återfanns inte. Gravfyndet är med stor sannolikhet gjort på den plats sagesmannen angav och som Kulturmiljö Halland undersökte. Under den tid som gick mellan anmälan och kontroll av uppgiften hann brandgraven sannolikt förstöras så mycket att den inte kunde återfinnas i samband med grävinsatsen. I det äldre kartmaterialet heter platsen Tolleshögen, vilket kan vara en indikation på att brandgraven en gång haft en överbyggnad. Fyndet som Anders Nylen gjorde består av sju påsar med mer eller mindre fragmentariska metallföremål vilka lämnats till SVK i Göteborg för konservering. De föremål som gick att identifiera före konservering utgjordes av ett remkorsningsbeslag som suttit på remtyget till tränset kanske kopplat till bettringen, samt delar av bettet som hästen haft i sin mun. Fastbrända i metallföremålen fanns även brända ben. Några av dem skickades på datering, dateringen blev vikingatid 780-890 eKr (Ua-49391: 1185+/-35BP).											

BILAGOR

Bilaga 1

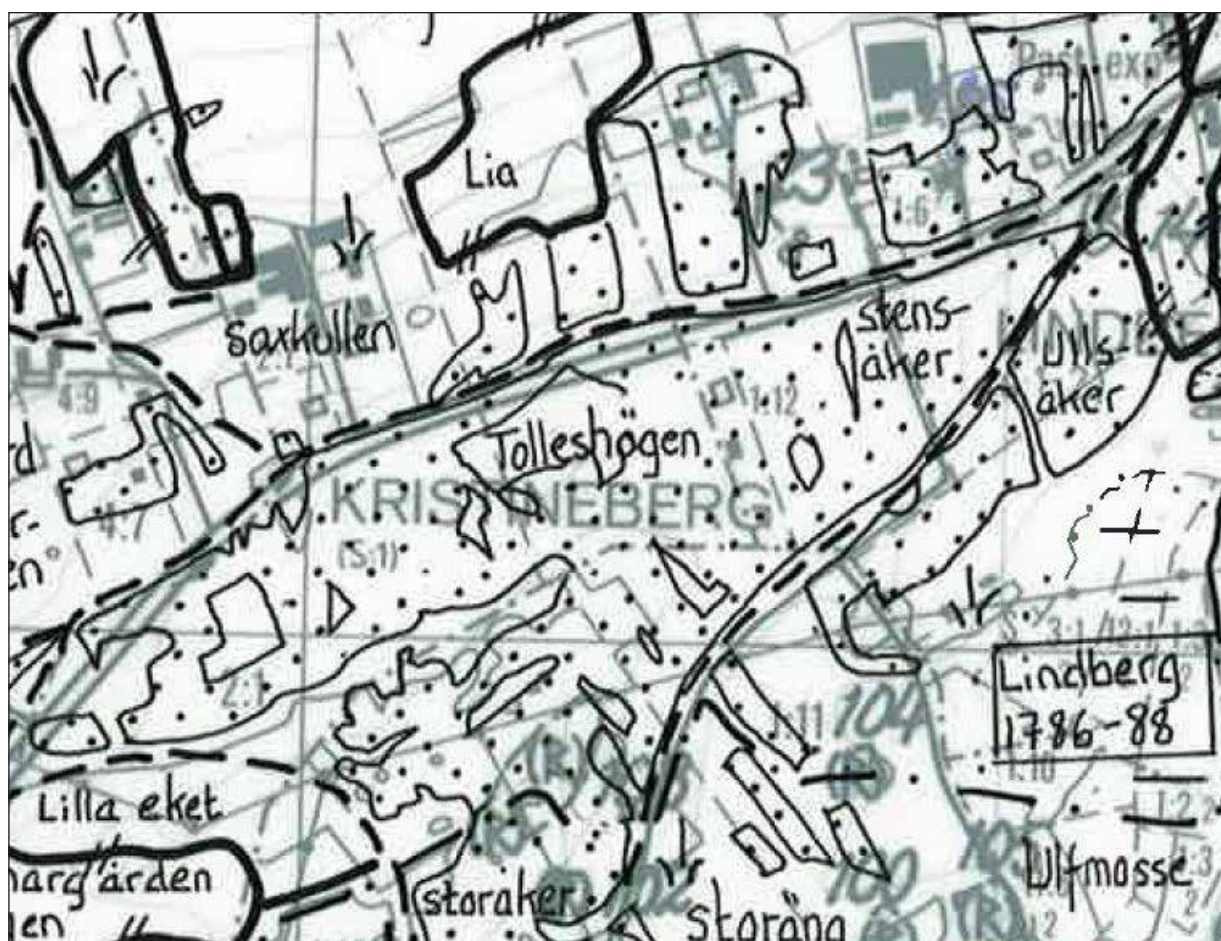
Figurer

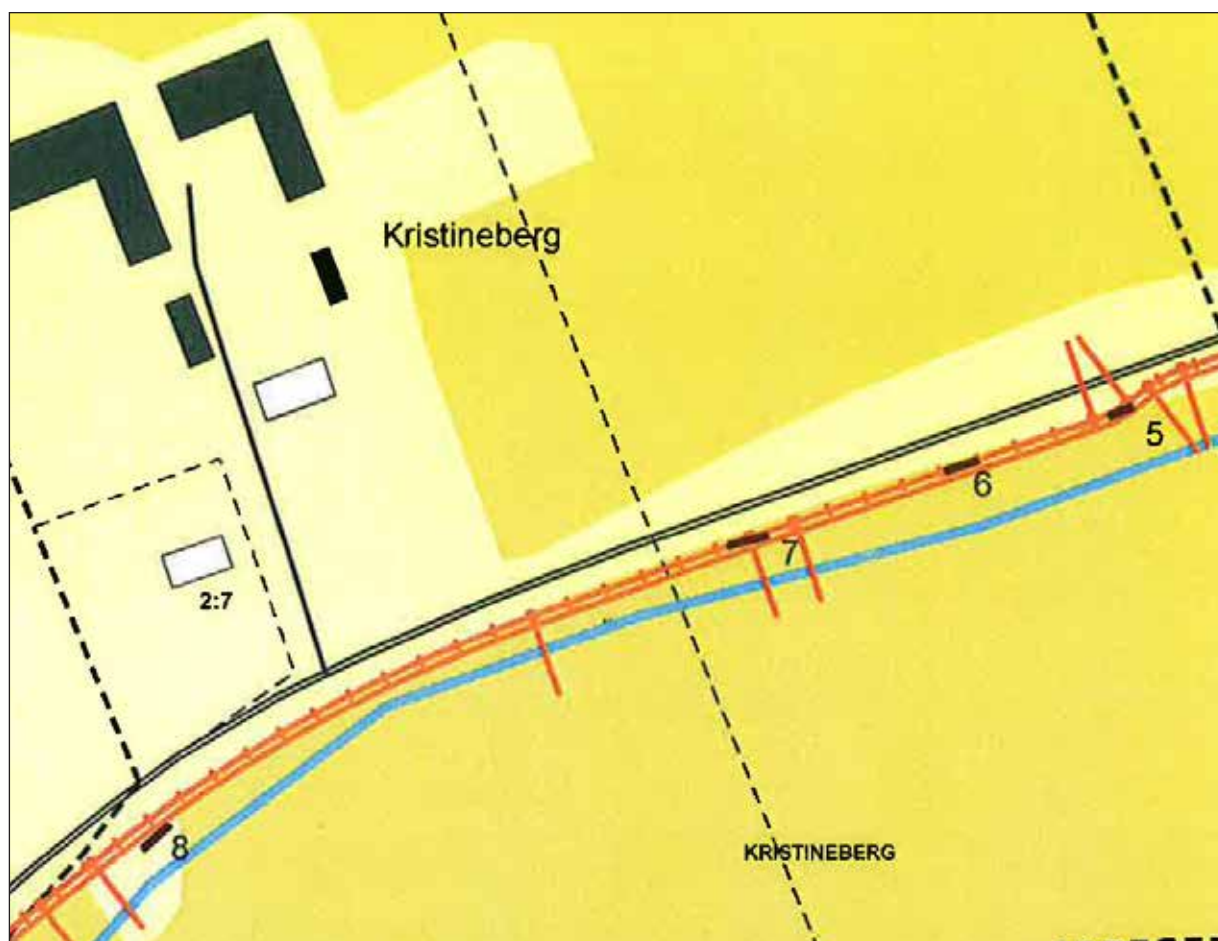
Figur 1: Lokalisering. Karta som visar efterundersökningens plats i relation till Varberg. Skala 1:100.000

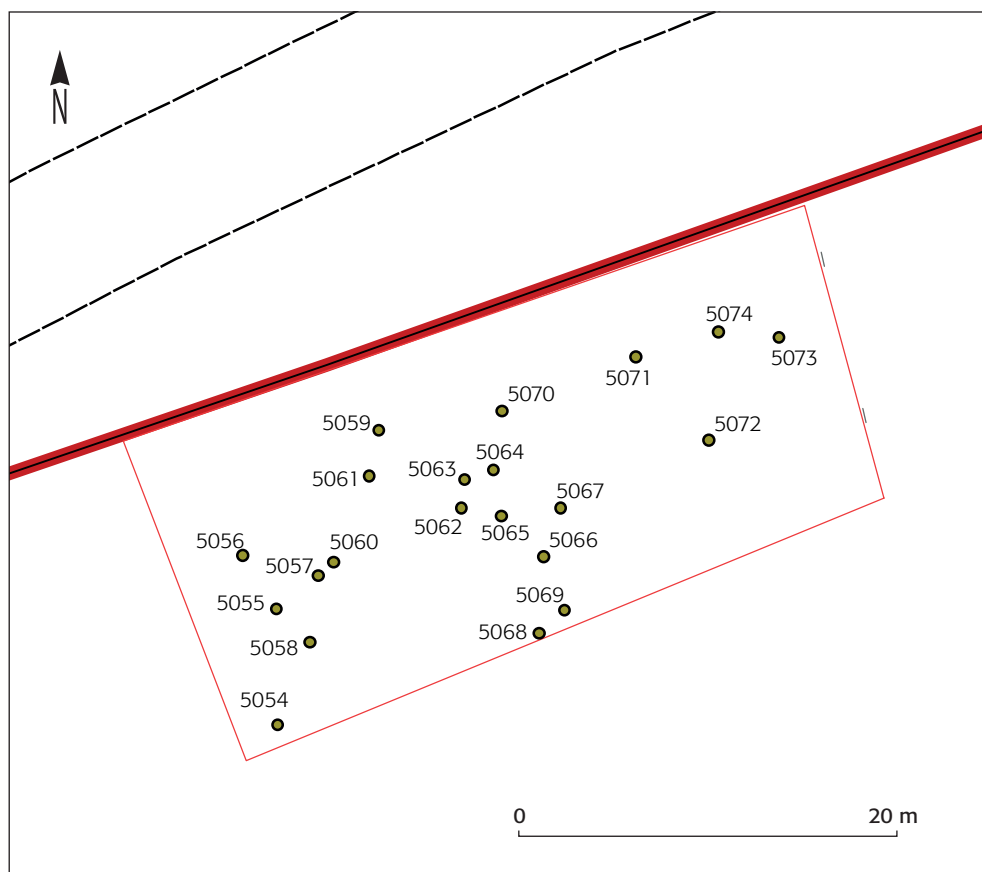
Figur 2: Lokalisering i landskapet. Karta som visar efterundersökningens plats, skalan är 1:10.000. GC-vägen som gjorde att fyndet framkom löper på södra sidan av vägen från Lindbergs samhälle halvvannan km åt NO förbi undersökningsområdet över motorvägen och vidare ner åt SV.

Figur 3: I det historiska kartmaterialet heter platsen Tolleshögen. Renritat överlägg baserat på äldre lantmäteriakter.

Figur 4: 2011 utförde RAÄ UV Väst en arkeologisk utredning av sträckan. På bilden är ett kartutsnitt ur RAÄ's rapport som visar det nu aktuella området med sökschakt utsatta. RAÄ lade ett par schakt i anslutning till det område där graven och boplatzlämningar hittades. Plura Bramstång, Carina. 2011. Förenklad avrapportering. Arkeologisk utredning inför byggandet av Gång- och Cykelväg längs östra sidan av väg 804, sträckan Trönninge-Lindberg. Halland Varbergs kommun, Lindbergs socken, RAÄ 116 och 148. Riksantikvarieämbetet UV Väst. Mölndal.

Figur 5: Schaktplan med avbanad yta markerad samt anläggningar inprickade. Skala 1:400.

Figur 6: Anders Nylén, som gjorde fyndet av ryttargraven, visar en anläggning som schaktats fram i samband med anläggandet av GC-vägen. Foto: Anna Aulin. (Arbetsbild).

Figur 7: Remkorsningsbeslag före konservering. Fynden är av järn men fullt jämförbara med de något äldre folkvandringstida fynden från t.ex. Finnestorp. Finnestorpsbeslagen har samma utseende men är tillverkade i försilvrade bronsplåtar. Foto. Leif Häggström (Arbetsbild).

Nordqvist, Bengt. 2005. Der Kriegsbeuteopferplatz von Finnestorp in Schweden. Offa 61/62, 2004/2005.

Nordqvist, Bengt. 2013. Den folkvandringstida krigaren till häst. Hästen och Bohuslän. Årsbok 2013. Uddevalla.

Figur 8: Brett före konservering. Fynden är av järn men fullt jämförbara med de något äldre (folkvandringstid) fynden från t.ex. Finnestorp. Finnestorpsbritten är i likhet med detta tillverkade i järn. Leif Häggström (Arbetsbild).

Nordqvist, Bengt. 2005. Der Kriegsbeuteopferplatz von Finnestorp in Schweden. Offa 61/62, 2004/2005.

Nordqvist, Bengt. 2013. Den folkvandringstida krigaren till häst. Hästen och Bohuslän. Årsbok 2013. Uddevalla.

Figur 9: En hård syns under påförda massor som skall spridas ut och bilda bärlager. Foto: A Aulin. (Arbetsbild).

Figur 10: Leif Häggström och Anders Nylén betraktar ett stolphål som schaktats fram i samband med anläggandet av GC-vägen. Foto: Anna Aulin. (Arbetsbild).

Bilaga 2

^{14}C -datering

UPPSALA
UNIVERSITET

Ångströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Göran Possnert

Besöksadress:
Ångströmlaboratoriet
Lägerhyddsvägen 1
Rum 4143

Postadress:
Box 529
751 20 Uppsala

Telefon:
018 - 471 30 59

Telefax:
018 - 55 57 36

Hemsida:
<http://www.angstrom.uu.se>

E-post:
Goran.Possnert@Angstrom.uu.se

Uppsala 2014-10-10

Leif Häggström
Kulturmiljö Halland
Bastionsgatan 3
302 43 HALMSTAD

HALLANDS LÄNSMUSEER
KULTURMILJÖ HALLAND

2014 -10- 13

Dnr _____ Handl _____
Dossier _____

Resultat av ^{14}C datering av bränt ben från Lindberg socken.

Förbehandling av brända ben:

1. 1,5 % NaOCl tillsatt till det rengjorda och krossade benprovet och blandningen fick stå i rumstemperatur i 48 timmar.
2. Provet tvättat till neutral i avjoniserat vatten.
3. 1M HAc tillsatt till provet och blandningen i rumstemperatur i 24 timmar.
4. Provet tvättat till neutral i avjoniserat vatten och intorkat.
5. Lakning med 6 M HCl och den erhållna CO_2 -gasen grafiteras därefter Fe-katalytiskt före acceleratormätningen av ^{14}C -innehållet.

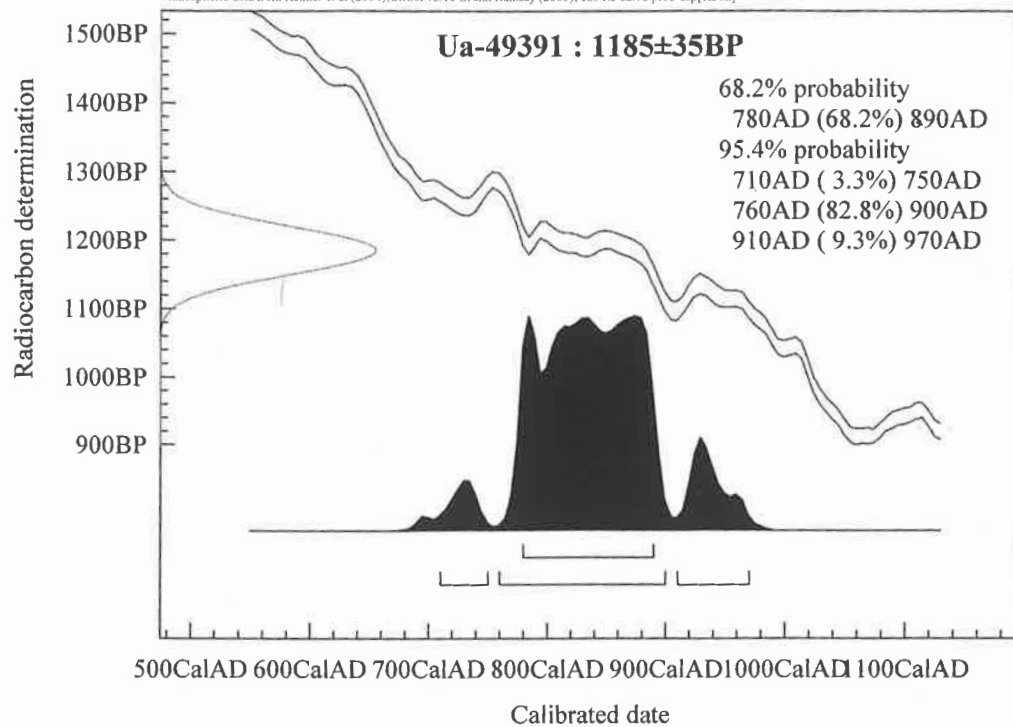
RESULTAT

Labnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}\text{‰ VPDB}$	^{14}C age BP
Ua-49391	Lindberg sn, ryttargrav	-24,0	1 185 $\pm$ 35

Med vänlig hälsning

Göran Possnert/ Elisabet Pettersson

Atmospheric data from Reimer et al (2004), OxCal v3.10 Bronk Ramsey (2005); cub r:5 sd:12 prob usp[chron]

KULTURMILJÖ
HALLAND

Postadress: Bastionsgatan 3 | 302 43 Halmstad | Tel: 035-19 26 00
E-post: kansli@kulturmiljohalland.se | Hemsida: www.kulturmiljohalland.se